

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه علمیه حضرت فاطمیه (س) شهرستان جلفا
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

مبنای مشترک فکری گروه های تکفیری

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین سید ولی سید تاج الدین

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین آقای حمید محمدی راد

پژوهشگر

ویدا سپهری

بهار ۱۳۹۸

الحمد لله
الرحمن الرحيم

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران
مدرسه علمیه حضرت فاطمیه (س) شهرستان جلفا
تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

مبنای مشترک فکری گروه های تکفیری

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین سید ولی سید تاج الدین

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین آقای حمید محمدی راد

پژوهشگر

ویدا سپهری

بهار ۱۳۹۸

تقدیم به اسطوره های عشق و محبت

خانواده عزیزم

باشد که شکرانه قطره ای از دریای بی کران محبت ایشان را به جا آورده باشم. و همچنین همسر مهربانم که با صفای باطنش غم تنهایی را از
خاطرم برده.

پاسکزاری

حمد و سپاس ذات پاک و بی نیاز معبودی که جان را فکرت آموخت و به انسان کرامت بخشید و توفیق جمع آوری این مجموعه را نصیب بنده حقیر نمود چون که هر چه داریم از اوست و دانش بنده ذره ای ناپسند از مرحمت و لطف لایزال اوست. بر خود لازم می دانم از کلید غزالی که بنده را در تهیه و تدوین این مجموعه یاری نموده اند پاسکزاری بنمایم. بی شک انجام این تحقیق بدون راهنمایی ها، اصلاحات و پیشنهاد های ارزنده استاد محترم راهنما، حجت الاسلام و المسلمین سید ولی سید تاج الدین و استاد داور محترم حجت الاسلام و المسلمین آقای حمید محمدی را و پیوسته با نظارت دقیق شان بنده را در انجام این پژوهش یاری نمودند میسر نبود و از زحمات بی دریشان کمال تشکر و قدردانی را دارم.

در دنیای اسلام وحدت است. اتحاد به سمت هدفها؛ هدف استقلال سیاسی، هدف استقرار مردم سالاری دینی، هدف پیاده کردن کردن حکم الهی در جوامع اسلامی، اسلامی که دعوت به آزادی می کند، اسلامی که انسانها را دعوت به عزت و شرف می کند؛ این امروز تکلیف است، این وظیفه است»^۱.
مقام رهبری در راستای راهکارهای پیشنهادی برای تحقق وحدت و پرهیز از تفرقه، تکلیفی را که متوجه نخبگان سیاسی است را چنین می شمارند:

نخبگان سیاسی هم باید بدانند عزت و شرف آنها با تکیه‌ی مردم و اتحاد ملت‌ها است، نه با تکیه‌ی به بیگانگان، نه با تکیه‌ی به کسانی که از بُن دندان با جوامع اسلامی دشمنند...»^۲.

سه. دشمن شناسی

«دشمن شناسی» یکی از شاخصه‌های اصلی و جزء کانونی‌ترین و اساسی‌ترین شناخت‌ها برای جهان اسلام و مسلمانان، محسوب می‌شود که در رأس شناخت‌ها قرار دارد و برای مقابله با جریان‌های تکفیری باید به شناسایی دشمن حقیقی مسلمانان پرداخت:

«... دنیای اسلام امروز احتیاج دارد به شناختن حقیقی جبهه‌های دشمن امت اسلامی، دشمنان را بشناسیم، دوستانمان را بشناسیم. گاهی دیده شده است که مجموعه‌ای از ما مسلمانان با دشمنان خودمان همدست شدیم برای زدن دوستان خود، برای زدن برادران خود! خب، این به ما لطمه می‌زند، این امت اسلام را دچار آشفتگی می‌کند، دچار ضعف می‌کند؛ این ناشی از نداشتن بصیرت است»^۳.

^۱. بیانات رهبری، مورخ: ۱۳۹۲/۱۰/۲۹.

^۲. بیانات رهبری، مورخ: ۱۳۹۲/۱۰/۲۹.

^۳. بیانات رهبری در دیدار مسئولان نظام و سفرای کشورهای اسلامی، مورخ: ۱۳۹۳/۰۳/۰۶.

رهبر انقلاب اعتقاد به خدای واحد و قرآن؛ اعتقاد به پیامبر (ص) و کعبه و قبله واحد را
شاخصه امت اسلامی و در مقابل، امت اسلامی را دارای «دشمن واحد» می‌دانند و این سوال را مطرح
می‌کنند که آیا داشتن مشترکات واحد برای اتحاد دنیای اسلام کافی نیست:

«اعتقاد به قرآن، اعتقاد به پیامبر، اعتقاد به خدای واحد، اعتقاد به کعبه‌ی واحد و قبله‌ی واحد،
در مقابل داشتن جبهه‌ی واحد دشمن، اینها کافی نیست برای اتحاد دنیای اسلام؟ چرا عده‌ای نمی‌
فهمند؟ چرا عده‌ای این حقایق روشن را درک نمی‌کنند؟»^۱

رهبر انقلاب به مسأله دشمنی آشکار کشورهای غربی علیه اسلام و مسلمانان اشاره کرده و
راهکار و تکلیف مسلمانان را در این زمینه روشن ساخته‌اند. رهبری معتقدند که مسلمانان باید به
«عناصر قدرت خودشان» برگردند که مهمترین عامل اقتدار «اتحاد و اتفاق» است.

^۱. همان.

نتیجه گیری

نتیجه حاصل از این تحقیق این است که مهمترین خصوصیت جریان تکفیری (جهالت) و بی خبری و نوعی خباثت درونی است که منجر به دوری از حقیقت و بی تقوایی و سقوط در ورطه رذیلت و تباهی شده است. و مهمترین کارکردهای جریان تکفیر، اختلاف انگیزی میان مسلمانان، مقابله با حرکت بیداری اسلامی، غافل کردن مسلمانان از مقوله فلسطین، به حاشیه راندن الگوی مقاومت، ویران کردن زیر ساختهای کشورهای اسلامی، ومخدوش کردن چهره اسلام را می توان نام برد. در عرصه راهکار هار فکری_فرهنگی برای مقابله با جریان تکفیر، امت اسلامی باید به تقویت تقریب مذاهب اسلامی، گفتگو و تفاهم بر سر مشترکات، پرهیز از اختلاف افکنی و نموده های تشدید آن، بازگشت به قرآن و فهم دقیق رویکردهای قرآنی در جلوگیری از تفرقه و اتحاد دنیای اسلام را، در دستور کار و عمل خود قرار دهد. در عرصه ی راهکارهای سیاسی _اجتماعی جهان اسلام باید همگرایی و وحدت میان مسلمین، آگاه سازی نخبگان، لزوم شناخت و طرد دشمن را جز کار ویژه اساسی و محوری خود قرار دهد. بابکار بستن راهکارهای همگرایانه در جهان اسلام ریشه جریانهای تکفیری خشکانده می شود.

منابع و مآخذ

۱. ابن ابی الحدید، شرح نهج البلاغه، قم، ۱۴۰۴ق، ص؛ ابن اعثم کوفی، کتاب الفتوح، چاپ علی شیری، بیروت، ۱۴۱۱ق، ۲. نراقی، احمد، جامع السعادات، ج ۲، ص ۱۵۹.
۳. خاتمی، احمد، فرهنگ علم کلام، ص ۱۳۸.
۴. باشگاه خبرنگاران جوان، نگاهی به تاریخچه فلسطین، به گزارش خبرنگار گروه بین الملل باشگاه خبرنگاران، کد خبر ۴۰۸۲۴۵۸، ۸۲۶/ooohwww.uic.ir
۵. بیانات مقام معظم رهبری، ۱۳۸۶. مؤسسه فرهنگی و اطلاع رسانی تبیان article.tebyan.net
۶. پایگاه تحلیلی و خبری الوقت، حمایت رژیم صهیونیستی از گروه های تکفیری: دلایل و اهداف، ۲۳ مهر ۱۳۹۴
۷. وحیدی، حسین، گات ها، سروده های مینوی زرتشت، تهران، ۱۳۷۶، صص ۱۶-۱۵، ۷۸-۱۰۳؛
۸. دانشیار، علیرضا (۱۳۹۳)، آسیب شناسی جریان های تکفیری از دیدگاه مقام معظم رهبری، از مجموعه مقالات کنگره جهانی جریان های افراطی و تکفیری از دیدگاه علمای اسلام، ج ۵، قم: دار الاعلام لمدرسه اهل البيت (ع)
۹. رضوانی، علی اصغر، وهابیت و تقریب مذاهب، تهران: مشعر، ۱۳۹۰.
۱۰. روح خارجی گری عبارت است از تدین خیلی شدید و قدرت نداشتن بر تجزیه و تحلیل... بعد به دنبال خودش، تنگ نظری، تکفیر و تفسیق و این که غیر از خودش و گروهش همه مردم را دشمن خدا بداند و همه را معذب بداند، این را گمراه بداند، آن را گمراه بداند. (مرتضی، مطهری، درس های فلسفه تاریخ، نوار ۵۱).
۱۱. ساجیکو موراتا و ویلیام چیتیک، سیمای اسلام، ترجمه دکتر عبدالرحیم گواهی ص ۶۳.
۱۲. شهید ثانی، مسالک الافهام الی تفقیح شرایع الاسلام
۱۳. عبدالرحیم بیرانوند، مقاله نسخه استکبار برای مقابله با حرکت های بیداری اسلامی، /کارشناس فرق و ادیان حوزه علمیه قم.
۱۴. رضوانی، علی اصغر، سلسله مباحث وهابیت شناسی و هابیان تکفیری، مؤسسه فرهنگی هنر شعر، زمستان ۱۳۹۳، ص ۳۰-۳۱.
۱۵. سبیحانی، علیرضا، فتنه تکفیر، چالش قرن بیست یکم، قم، مؤسسه امام صادق، توحید، ۱۳۹۵، ص ۸۶.
۱۶. فصلنامه علمی - تخصصی حبل المتین، سال سوم، شماره نهم، زمستان ۱۳۹۳، ص
۱۷. گزیده بیانات (تکفیری و عبودیت در مقابل طواغیب)، ۱۳۹۲/۱۱/۰۷
۱۸. عصیری، مجتبی، شاخ شیطان: نقد و بررسی عقاید فرقه ضاله وهابیت، قم، نشر رشید، ۱۳۸۹.
۱۹. صفا تاج، مجید، تکفیر، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۰، ص ۱۰۲.
۲۰. محقق علی علیه الرحمه، شرایع الاسلام، باب تجادات، مساله ۷.

۲۱. محمد اسکندری و بابک امیدوار، «تحلیل خسارت شریان‌های حیاتی با در نظر گرفتن اثرات وابستگی در اثر حملات هدفمند». دو فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت بحران، ۱۳۹۳.
۲۲. محمد بن حسن ابن بابویه (شیخ صدوق)، وسائل الشیعه، جلد ۱۱، باب ۳۹، خبر ۱۰۵۰۸؛ محمد بن یعقوب، کلینی، الکافی، ج ۲، الصفحة ۳۷۵.
۲۳. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ترجمه سید مهدی اسداللهی، جلد سوم، ص ۴۲۴.
۲۴. محمد رضا دهشیری، بازتاب مفهومی و نظری انقلاب اسلامی در روابط بین الملل، چاپ دوم، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۹۰، ص
۲۵. محمد رضا، وحیدی نژاد (دانشجوی دکتری دانشگاه علویان مذاهب قم)، تحلیلی بر علل پیدایش و گسترش تفکر تکفیری و راهکارهای برون رفتن از آن.
۲۶. محمد، محمدی ری شهری، میزان الحکمه، ج ۶، ص ۳۵۵، به نقل از سنن ابن داود و در این زمینه به اصول کافی، ج ۳، ص ۴۱۹ مراجعه شود.
۲۷. امیردوش، محمدحسین، تاملی بر مسائل وحدت اسلامی از دیرباز تاکنون با تکیه بر جنبش اتحاد اسلامی، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، ۱۳۸۴
۲۸. محمدرضا مصطفی پور، عمومیت و جاودانگی اسلام، جامعیت شریعت: مجموعه مقالات، ج ۱۰، ص ۲۶۷.
۲۹. مطهری، مرتضی، خدمات متقابل اسلام و ایران، انتشارات صدرا، ص ۴۴۶.
۳۰. معجم المقاییس فی اللغة، ج ۱، ص ۲۳؛ لسان العرب، ج ۱، ص ۳۲۳-۲۲۷.
۳۱. فرمانیان، مهدی، فرق و مذاهبی کلامی اهل سنت، مؤلف، پاییز ۹۳، ص ۱۶.
۳۲. حداد صبور، مهدی، ویروس فراگیر تکفیر، نشریه راه نما، چاپ دوازدهم ۱۳۹۵.
۳۳. علی زاده موسوی، مهدی، سلفی گری و وهابیت، ج ۲، چاپ اول، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، آوای منجی، ۱۳۹۱.
۳۴. مکارم شیرازی، ناصر، اسلام در یک نگاه تنظیم مسعود مکارم، محمد رضا حامدی، نشر قم مدرسه الامام علی ابن ابیطالب علیه السلام، ۱۳۸۵، ص ۱۰۱.
۳۵. جان آر، همین لز، فرهنگ ادیان جهان، ویرایش ۴، پاشایی، تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات، ادیان و مذاهب، ۱۳۸۵، ص ۳۶۰، صص ۵۷۴-۵۷۳.